

Beplantingsplan 'Oude terp'
Landschapsbeheer Gelderland

Naam : E.J. Weijers
Straat : Voorsterklei 13
Postcode : 7383 RW
Plaats : Voorst

E-mail : -
Telefoon : 0575-501279

Landschapsbeheer Gelderland
Rosendaal 2^a
6891 DA Rozendaal
Contactpersoon: Ing. R. Borkes
Datum: 14 maart 2013

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaren van de grond: particulieren, boeren en overheid.

1. Inleiding

Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) is in Gelderland de organisatie die zich inzet voor het cultuurlandschap. Het landschap met heggen, knotwilgen, boomgaarden en poelen. Wij hebben geen eigen terreinen en werken dus altijd samen met anderen. Dit kan een gemeente zijn, een particulier, vrijwilligers of met de provincie Gelderland. Veel van het landschap wordt in stand gehouden door vrijwilligers. Deze onmisbare krachten ondersteunen wij met kennis, kunde en gereedschap. SLG is vanwege de ideële doelstelling en de werkwijze hoe aan deze doelstelling gewerkt wordt een erkend goed doel met een CBF keur en in bezit van een provinciale erkenning als een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Dit maakt het mogelijk om een vaste beneficiënt te zijn van de Nationale Postcodeloterij.

Ook het particulier natuur,- en Landschapsbeheer op het eigen erf stimuleren we. Dit kan in (gemeentelijke) projecten zoals Dorpen in het Groen maar ook met individuele bewoners door hen te voorzien in advies en het ontwerpen van inrichtingsplannen.

Het nu voorliggende inrichtingsplan is een uitwerking van een ontwerp voor het erf 'de Schnaauwert', gelegen op de 'oude terp' van de fam Weijers, aan de Voorsterklei 13 in Voorst.

2. Situatie

Het terrein 'oude terp' is gelegen in het uiterwaardenlandschap van de IJssel ten oosten van het dorp Voorst (gemeente Voorst). Het plan is gemaakt in verband met de op handen zijnde boerderijverplaatsing. Dit is nodig i.v.m. met het project Ruimte voor de Rivier.

De bestaande bebouwing op het erf zal worden gesloopt zodat het opstuwend effect van de terp minimaal blijft. Vanuit de gemeente Voorst bestaat de wens dat de oude terp als voormalige boerderijplaats herkenbaar blijft.

Dit is mogelijk door het terrein in te richten met beplanting die kenmerkend is voor het boerenerf. Typische landschapselementen die kenmerkend zijn voor het erf zijn: de hoogstam boomgaard of boeren bongerd, de walnotenboom en leibomen. Deze beplanting in combinatie met de terp zelf maakt van deze locatie onmiskenbaar een voormalige boerderijplaats.

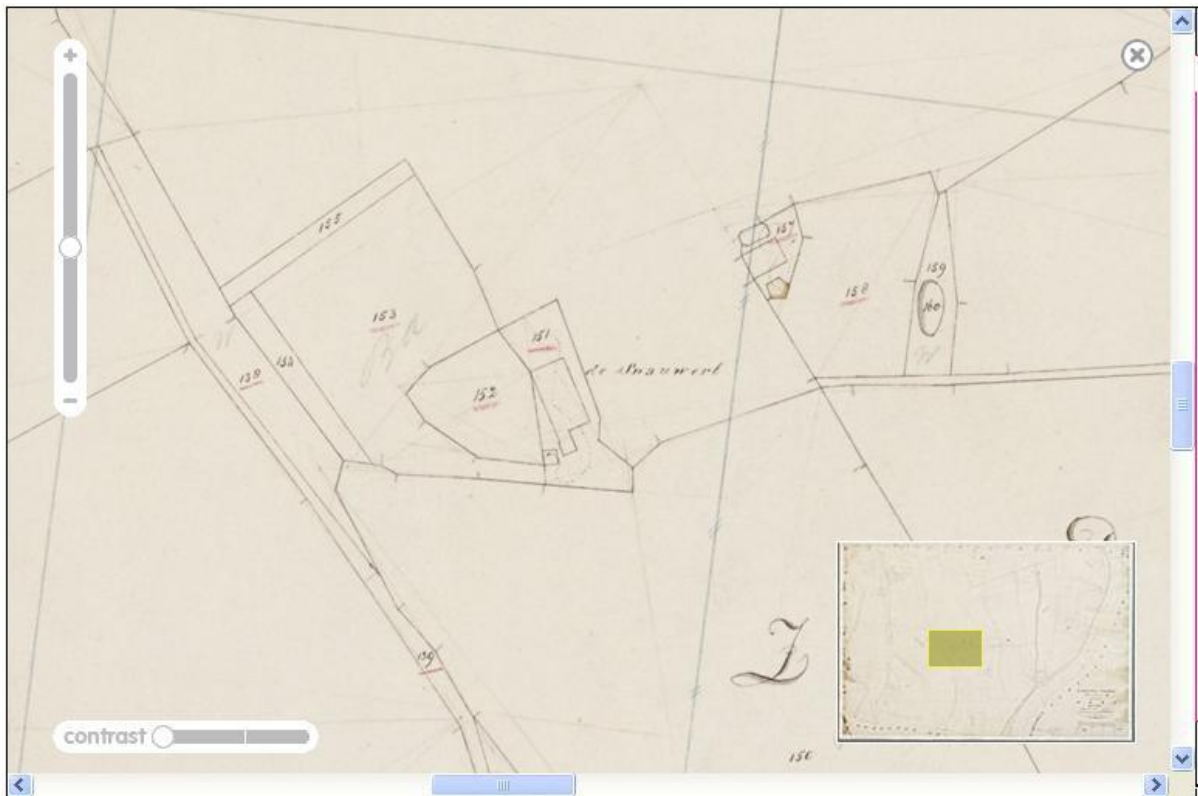
Bij de totstandkoming van dit plan wordt grote waarde gehecht aan de cultuurhistorie van de plek. Hoewel er momenteel een relatief moderne boerderij staat heeft er oorspronkelijk een karakteristieke IJsselhoeve gestaan. Deze boerderijen zijn mede door de T-vormige bebouwing kenmerkend voor het gebied langs de IJssel. Voor dit beplantingsplan is dient de oude situatie als uitgangspunt.

Foto: boerderij 'de Schnaauwert' omstreeks 1956

De hierboven afgebeelde foto geeft een goede indruk van de oorspronkelijke situatie. Met name de leilinden aan de voorzijde van de boerderij vervulde een belangrijke rol voor het aanzicht van de boerderij.

Hieronder zijn een aantal historische kaarten afgebeeld van 1830, 1867 en 1935. Daaruit blijkt dat de locatie al geruime tijd bewoond is geweest. Ook kunnen we op basis van deze kaarten de ontwikkelingen op het erf redelijk goed in beeld krijgen.

Kadastrale kaart: Situatie circa 1830

Op deze kaart zien we dat de oorspronkelijke boerderij uit 1743 weinig bijgebouwen kende. De sier en of moestuin heeft met name aan de westzijde van de boerderij gelegen. Tussen de dijk en de tuin en het huidige en eveneens toenmalige oprit lag een boomgaard. Aan de oostzijde van de boerderij vinden we een klein akkertje met één of twee kleine schuren / hooibergen. Daarnaast een poel.

Historische kaart: Situatie 1867

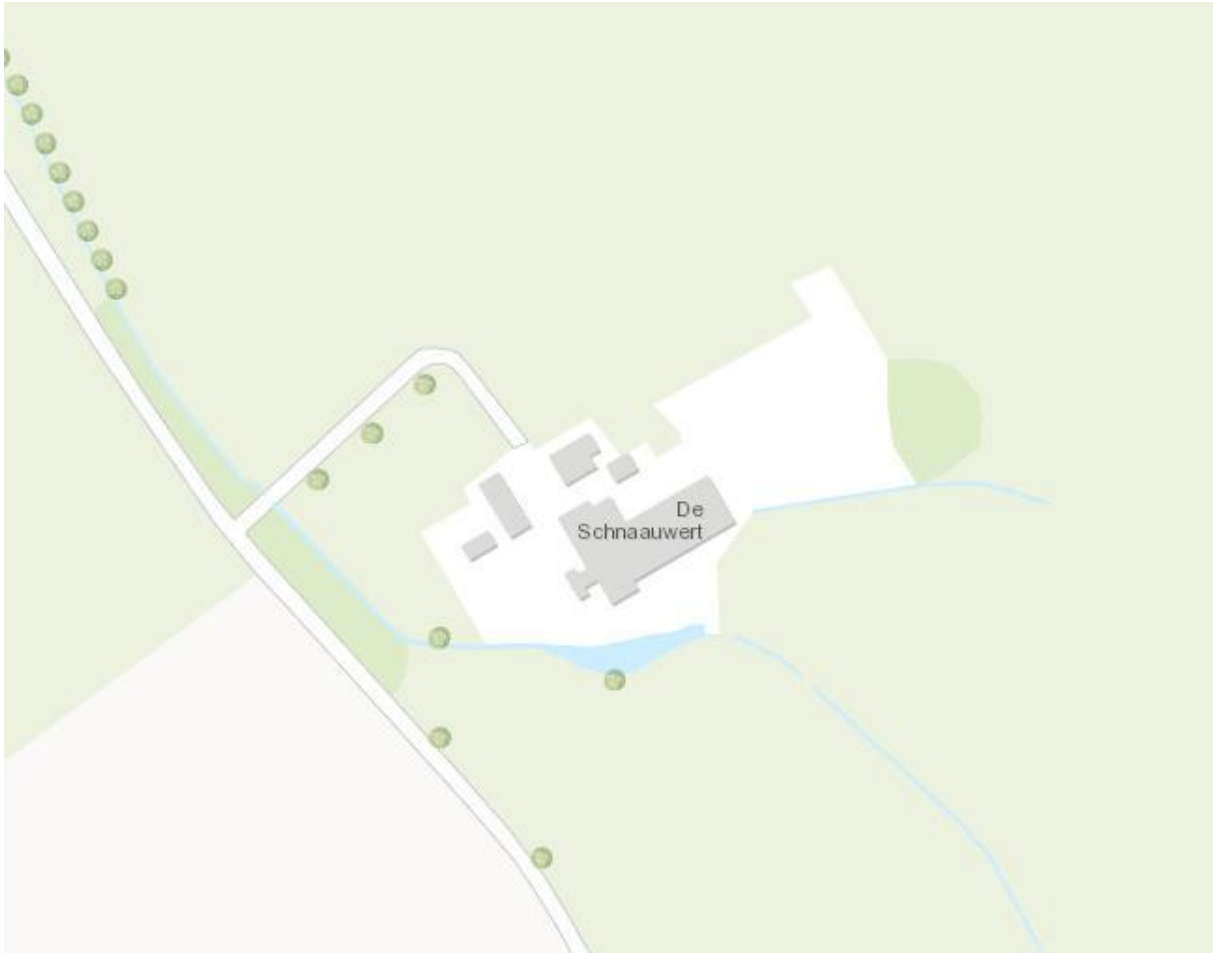
Op de bovenstaande kaart uit 1867 zien we ongeveer hetzelfde als op de kadastrale kaart van 1830. Ook hier is de boomgaard en de tuin duidelijk te zien. De poel is hierop niet afgebeeld, maar getuige onderstaande kaart uit 1935 zal deze er wel hebben gelegen.

Historische kaart: Situatie 1935

Op deze kaart zien we eveneens eenzelfde beeld wat betreft de inrichting. Er is een schuur bijgekomen en achter de poel is een grote productie boomgaard gerealiseerd.

In 1972 is de oude IJsselhoeve afgebrand. Nadien zijn op het erf twee vrijstaande woningen gebouwd en grote stallen voor het moderne boeren bedrijf toegevoegd. Daartoe is ook de terp vergroot. De oorspronkelijke boomgaard tussen dijk en tuin is inmiddels verdwenen en de poel is bebost geraakt.

Op het terrein is een inventarisatie gemaakt van de bestaande bomen. De bomen die t.b.v. de nieuwe inrichting waardevol zijn worden indien mogelijk behouden. De te behouden bomen zijn weergegeven op de kaart en worden verderop in dit plan genoemd. Bomen die in de nieuwe inrichting geen of een minder belangrijke rol vervullen kunnen worden verwijderd om het opstuwend effect te minimaliseren.

3. Inrichtingsplan

Helaas is het niet mogelijk om de vanuit landschap meest optimale inrichting te realiseren. Dit heeft alles te maken met het Ruimte voor de Rivier project. Te veel beplanting belemmert de doorstroommogelijkheden waardoor de taakstelling niet gehaald kan worden. In overleg met het waterschap en de eigenaar is vervolgens het inrichtingsplan opgesteld.

Hieronder worden de diverse nieuw aan te leggen landschapselementen tot in detail uitgewerkt en beschreven. Op de inrichtingskaart worden deze elementen eveneens weergegeven waarbij de beschreven objecten corresponderen met de nummers op de bijgevoegde kaart. In de bijlage van dit inrichtingsplan zijn de informatievellen opgenomen over de aanleg en beheer van de voorgestelde elementen.

1. Walnootboom

Aanleg nieuw element

Locatie	:	Op de terp, naast de oorspronkelijke 18 ^e eeuwse boerderij. (zie tekening)
Plantwijze	:	solitair
Aantal	:	1 stuk
Soort	:	Walnoot (<i>Juglans regia</i>)
Maat	:	25-30 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte met kluit
Aanleg en beheer	:	Zie informatievellen in de bijlage
Overig	:	Plaats 3 boompalen incl. deklatten.

Ter bescherming van de boom dient deze vierkant te worden uitgerasterd. Daarbij wordt uitgegaan van vier hoekpalen met een afstand van 2,5 meter tussen de palen. Totale lengte raster bedraagt 10 meter (per boom).

Om de bomen water te kunnen geven dient per boom een gietrand te worden aangebracht.

2. Europese zwarte populier

Aanleg nieuw element

Locatie	: Ten noorden van de poel (zie tekening).
Plantwijze	: solitair
Aantal	: 1 stuk
Soort	: Europese zwarte populier (<i>Populus nigra</i>)
Maat	: 25-30 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte met kluit
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Plaats 3 boompalen incl. deklatten.

Ter bescherming van de boom dient deze vierkant te worden uitgerasterd. Daarbij wordt uitgegaan van vier hoekpalen met een afstand van 2,5 meter tussen de palen. Totale lengte raster bedraagt 10 meter (per boom).

Om de bomen water te kunnen geven dient per boom een gietrand te worden aangebracht.

3. Solitaire lindeboom

Aanleg nieuw element

Locatie	: Aan de voorzijde van de voormalige 18 ^e eeuwse boerderij (zie tekening)
Plantwijze	: solitair.
Aantal	: 1 stuk
Soort	: Winterlinde (<i>Tilia cordata</i>)
Maat	: 25-30 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte, met kluit
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Plaats 3 boompalen incl. deklatten.

Ter bescherming van de boom dient deze vierkant te worden uitgerasterd. Daarbij wordt uitgegaan van vier hoekpalen met een afstand van 2,5 meter tussen de palen. Totale lengte raster bedraagt 10 meter (per boom).

Om de bomen water te kunnen geven dient per boom een gietrand te worden aangebracht.

4. Solitaire hoogstam fruitbomen

Aanleg nieuw element

- Locatie : Op de terp
Plantwijze : Zie kaart, minimale plantafstand 13 meter tussen de bomen.
Aantal : 3 stuks
Rassen : 3 perenbomen

Soort	Ras	Aantal
Peer	Jut	1
Peer	Triumph de Vienne	1
Peer	Clapp's Favourite	1

- Maat : Hoogstam, 25-30 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte, met kluit
Aanleg en beheer : Zie informatievellen in de bijlage
Overig : Plaats 3 boompalen incl. deklatten per boom.

Ter bescherming van de bomen dienen deze vierkant te worden uitgerasterd. Daarbij wordt uitgegaan van vier hoekpalen met een afstand van 2,5 meter tussen de palen. Totale lengte raster bedraagt 10 meter (per boom).

Om de bomen water te kunnen geven dient per boom een gietrand te worden aangebracht.

4. Te handhaven bomen

Onderstaande lijst is afgestemd op de inventarisatielijst van Arcadis.

	Nederlandse naam	Latijnse naam	Inventarisatie nummer Arcadis	Opmerkingen
A	1 stuk Gewone es	Fraxinus excelsior	179	
B	Plataan	Platanus	298	
C	Populier	Populus	211	
D	Schietwilgen (rij knotbomen)	Salix alba	Ongenummerd en 1270?	Betreft een knotbomenrij
E	Treurwilg	Salix sepulcralis	40	
F	Schietwilg	Salix alba	204	
G	Schietwilg	Salix alba	1263	
H	Walnoot	Juglans regia	1262	
I	Fruitboom	Malus	1255	
J	Hollandse Linde	Tilia europaea	1261	

NB: Indien de Gewone es (A) niet te handhaven is, wordt in overleg met de eigenaar en het waterschap elders (op of nabij de terp) een nieuwe boom geplant.

Indien nodig worden bestaande te behouden bomen, vervangen door bomen van dezelfde soort met een stamontrek van minimaal 25-30 cm. Voor bescherming van deze nieuwe bomen wordt verwezen naar de maatregelen zoals die bij de andere nieuwe bomen zijn beschreven.

5. Plantsoenlijst

Onderstaande plantsoenlijst omvat de beplanting die nodig is om het voorgestelde plan uit te kunnen voeren.

Boompalen	type	Maat	Aantal
Boompalen	onbehandeld	250x8	18
Laanbomen	Latijnse naam	Maat	Aantal
Walnoot	Juglans regia	25-30 mk	1
Winterlinde	Tilia cordata	25-30 mk of groter	1
Inheemse, 'Europese' zwarte populier	Populus nigra	25-30 mk	1
Fruitbomen	Ras	Maat	Aantal
Peer	Jut	Hoogstam 25-30 mk	1
Peer	Triumph de Vienne	Hoogstam 25-30 mk	1
Peer	Clapp's Favourite	Hoogstam 25-30 mk	1

6. Begroting

Onderstaande kostenbegroting geeft een indicatie van de te verwachten kosten wat betreft de nieuwe aanplant. Kosten voor het verwijderen van de bomen / struiken, het gedeeltelijk afgraven van de terp en eventuele overige kosten zijn hierin niet meegenomen.

01. Solitaire Walnootboom	aantal	eenheid	prijs/eenheid	prijs excl	BTW	prijs incl
Aanschaf boom, boompalen en gietrand. incl levering	1	stuks	€ 550,00	€ 550,00	6%	€ 583,00
Aanplant boom 25-30 mbv kraan	1	stuks	€ 150,00	€ 150,00	21%	€ 181,50
Subtotaal				€ 700,00		€ 764,50
nazorg 10%				€ 70,00		€ 76,45
Totaal				€ 770,00		€ 840,95

02. Solitaire Zwarte populier	aantal	eenheid	prijs/eenheid	prijs excl	BTW	prijs incl
Aanschaf boom, boompalen en gietrand. incl levering	1	stuks	€ 550,00	€ 550,00	6%	€ 583,00
Aanplant boom 25-30 mbv kraan	1	stuks	€ 150,00	€ 150,00	21%	€ 181,50
Subtotaal				€ 700,00		€ 764,50
nazorg 10%				€ 70,00		€ 76,45
Totaal				€ 770,00		€ 840,95

03. Solitaire Lindeboom	aantal	eenheid	prijs/eenheid	prijs excl	BTW	prijs incl
Aanschaf boom, boompalen en gietrand. incl levering	1	stuks	€ 550,00	€ 550,00	6%	€ 583,00
Aanplant boom 25-30 mbv kraan	1	stuks	€ 150,00	€ 150,00	21%	€ 181,50
Subtotaal				€ 700,00		€ 764,50
nazorg 10%				€ 70,00		€ 76,45
Totaal				€ 770,00		€ 840,95

04. Solitaire hoogstam fruitboom	aantal	eenheid	prijs/eenheid	prijs excl	BTW	prijs incl
Aanschaf boom, boompalen en gietrand. incl levering	3	stuks	€ 550,00	€ 1.650,00	6%	€ 1.749,00
Aanplant boom 25-30 mbv kraan	3	stuks	€ 150,00	€ 450,00	21%	€ 544,50
Subtotaal				€ 2.100,00		€ 2.293,50
nazorg 10%				€ 210,00		€ 229,35
Totaal				€ 2.310,00		€ 2.522,85

Raster plaatsen	aantal	eenheid	prijs/eenheid	prijs excl	BTW	prijs incl
raster plaatsen nieuw	50	m1	€ 5,00	€ 250,00	21%	€ 302,50
Totaal				€ 250,00		€ 302,50

TOTAAL UITVOERING				€ 4.870,00		€ 5.348,20
--------------------------	--	--	--	-------------------	--	-------------------

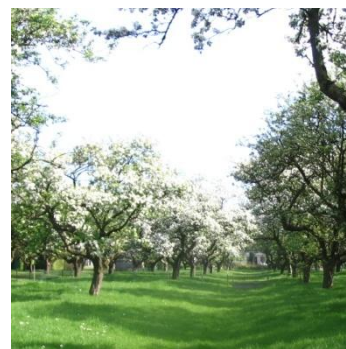
7. Historische Achtergronden

Cultuurhistorische waarde Fruitbomen

Al vele eeuwen wordt in Nederland fruit geteeld in hoogstamboomgaarden. Aanvankelijk waren het vooral kloosters, kastelen en landgoederen. Eind 19de eeuw begon een grote uitbreiding aan fruitboomgaarden. Onder invloed van de landbouwcrisis stapten veel agrariërs in het rivierengebied over van graanteelt naar hoogstamfruit. Een groot voordeel van het hoogstamfruit was dat er dieren onder konden grazen.

Vanaf 1950 is het areaal aan hoogstamboomgaarden flink achteruit gegaan, vanwege de opkomst van de moderne fruitteelt (laagstam).

Hoogstamboomgaarden hebben een grote ecologische waarde. Ze leveren nestgelegenheid aan allerlei vogels. De steenuil is een soort die graag broedt in holle takken van fruitbomen. Een heg om de boomgaard als windsingel vergroot de natuurwaarde van de boomgaard.

Hoogstamboomgaard

Cultuurhistorische waarde solitaire bomen

Een solitaire boom of bomengroep werd regelmatig in het weiland aangeplant als schaduw voor het vee of om het landschappelijke beeld compleet te maken. Ook werd een solitaire boom regelmatig op de hoek van het perceel aangeplant als afbakening (grensboom). Verder vindt men ook regelmatig solitaire bomen rondom het huis. Veel boomsoorten hadden een functie. Zo werd een walnoot vaak in de buurt van de keuken aangeplant omdat de walnoot muggen en vliegen weert en ook zorgde voor schaduw.

Laanbomen kennen een historische functie op bijvoorbeeld landgoederen en grotere boerderijen en buitenplaatsen als onder andere aankleding van wandellanen. Door deze aanplant ontstond er schaduw op het wandelpad. De welgestelde bewoners konden op deze manier geriefelijk wandelen zonder dat men werd gebruint door de zon. Iets wat in die dagen als teken van armoede werd gezien. De statigheid van een rij laanbomen werd door het gebruik van speciale soorten bomen versterkt.

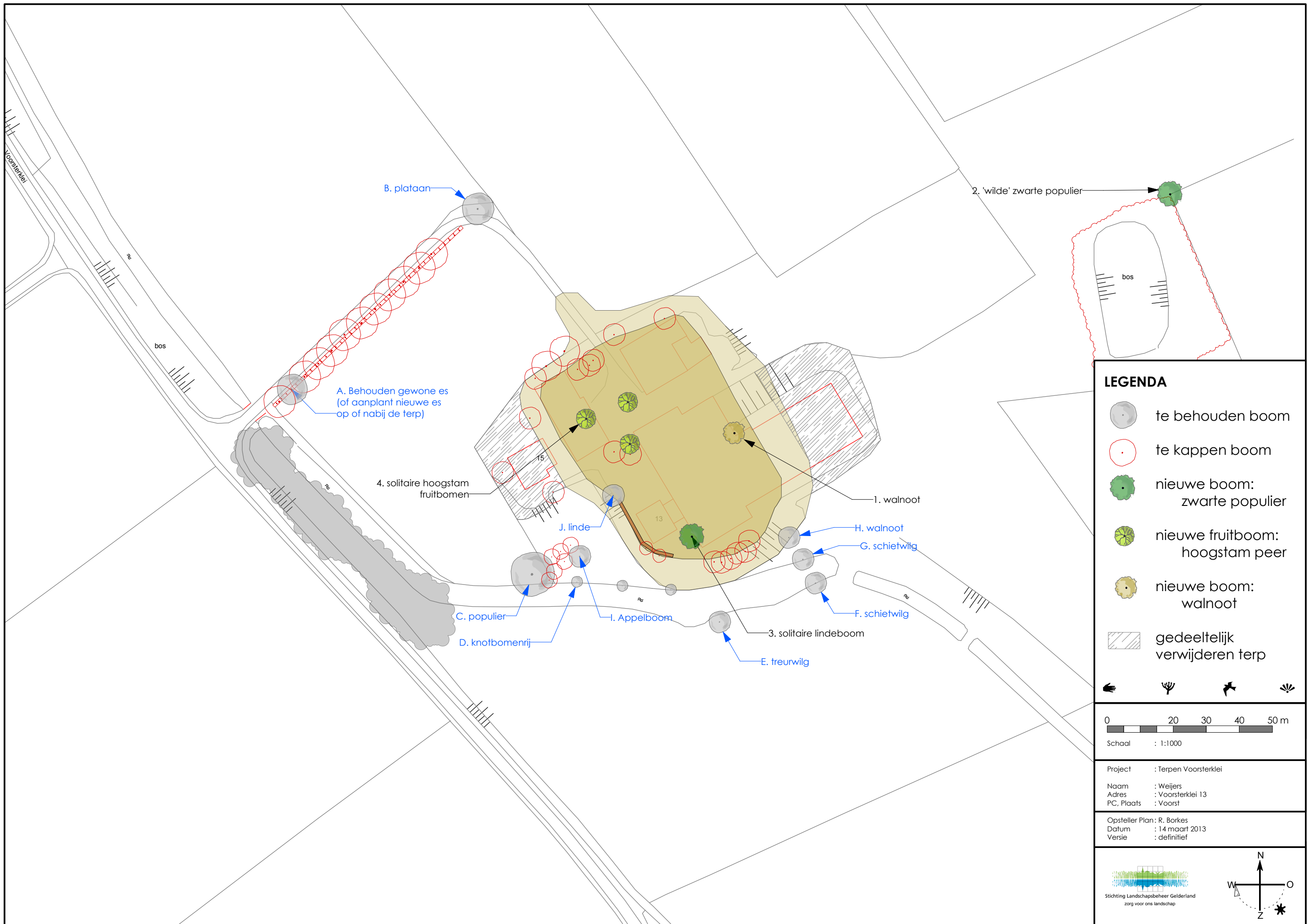
Solitaire boom

Cultuurhistorische waarde (lei-) lindeboom

Aan de voorzijde van de boerderij werden vaak leibomen aangeplant als zonwering. Leibomen staan dan ook altijd aan de zuidkant van het huis. Ook de voormalige 18^e eeuwse boerderij werd gesierd door een aantal leilinden. Dat is te zien op de oude foto op pagina 3.

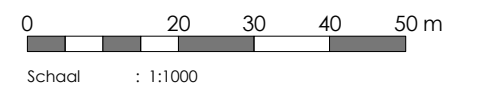
Dergelijke leibomen zijn kenmerkend voor een boerenerf. Ze vormen een belangrijk element om de plek als voormalige boerderijplaats herkenbaar te maken. Helaas is de aanplant van leibomen i.v.m. het 'water opstuwend effect' niet mogelijk gebleken.

Als alternatief is gekozen voor een solitaire lindeboom. Met name bij de rijkere boerderijen is het niet ongebruikelijk 1 à 2 markante bomen in de voortuin te zetten. De voortuin had bij dit type boerderij een belangrijke sierfunctie. Daarom werden luxere beplantingssoorten toegepast zoals de linde of de beuk.

LEGENDA

- te behouden boom
- te kappen boom
- nieuwe boom: zwarte populier
- nieuwe fruitboom: hoogstam peer
- nieuwe boom: walnoot
- gedeeltelijk verwijderen terp
-
-
-
-

Project : Terpen Voorsterklei
 Naam : Weijers
 Adres : Voorsterklei 13
 PC, Plaats : Voorst

Opsteller Plan: R. Borkes
 Datum : 14 maart 2013
 Versie : definitief

